

Key words: ethnographic museum, decolonization, exposition, ethno-confessional community, image of the «other», multiculturalism, Habsburg Empire, Poland.

Надійшла до редакції 22.03.2024 р.

УДК 781.68: 786.2

НЕСТОР НИЖАНКІВСЬКИЙ В ПУБЛІЦИСТИЧНИХ МАТЕРІАЛАХ ЧАСОПISY «ВІЛЬНЕ СЛОВО»

Зваричук Жанна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри музичного виховання та диригування навчально-наукового Інституту мистецтв, Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ
<https://orcid.org/0000-0003-2552-7549>
DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.794>
credoif@ukr.net

Розглянуто спогадові публіцистичні матеріали відомих культурно-мистецьких діячів української діаспори, присвячених життєтворчості композитора, викладача Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка у Львові початку ХХ ст., концертмейстера, музичного критика, суспільно-громадського діяча Нестора Нижанківського. Висвітлено тематико-змістову наповненість мемуарних дописів, що побачили світ на сторінках часопису «Вільне Слово».

Проаналізовано авторські публікації О. Соневицької, М. Нижанківської, В. Левицького, насичені багатим біографічним матеріалом із життя Н. Нижанківського. Встановлено джерелознавчу вартість спогадових пресодруків, котрі проливають світло на невідомі сторінки творчості фундатора української культури ХХ ст.

Ключові слова: українська культура, музично-критична публіцистика, публіцистика, Нижанківські, культурно-мистецьке життя, Східна Галичина, часопис «Вільне Слово».

Постановка проблеми. Духовне відродження соціокультурних процесів в Україні тісно пов'язане з дослідженням публіцистичних матеріалів, які заповнювали медійний комунікаційний простір ХХ ст. Численні пресодруки емігрантського середовища україномовних часописів містять невідомий інформаційний контент, зокрема висвітлюють вартісні сторінки життєтворчості митців, які були тривалий час вилучені з вітчизняного наукового обігу. До них належить творча особистість композитора, подвижника культурно-громадського середовища Східної Галичини першої третини ХХ ст. Нестора Нижанківського. Митці-емігранти, які в силу складних суспільно-політичних обставин, пов'язаних із приходом радянської влади, змушені були покинути свою землю і опинилися в інонаціональному світовому просторі. На шпальтах україномовних медіа ресурсів вони ділилися своїм інформаційним багажем у вигляді статей, присвячених видатним музикантам-українцям. Репрезентовані тематичні публікації широко представлені в тижневику «Вільне Слово», що друкувався у Торонто (Канада). На сторінках цієї газети містяться ціннісні дописи, в яких зафіксований творчо-духовний простір фундатора української культури Н. Нижанківського. В епоху відродження української державності з'являється все більше можливостей для вивчення персоніфікованих пресодруків про зазначеного митця, які поглиблюють «...окрему культурологічно-музикознавчу зону – нижанківствознавство» [8; 317]. На сьогоднішній час ці пресодруки «Вільного Слова» не були об'єктом наукового розгляду, тому актуальним є аналіз їх змістово-тематичного контенту.

Останні дослідження та публікації. Наукове окреслення життєтворчості Н. Нижанківського представлене у нарисах Ю. Булки [1–2]. Автор у виданні «Нестор Нижанківський: Життя і творчість» зазначає пресодрук «Спомин про Нестора Нижанківського» М. Нижанківської [7; 8], котрий побачив світ на шпальтах «Вільного Слова», у розділі «Бібліографія» [2; 44]. Тематичному контенту публікацій культурологічного змісту присвячений розділ монументальної монографії Г. Карась [4; 792–833], у якому, серед численних щоденників української діаспори, де друкувалися музично-критичні дописи, згаданий часопис «Вільне Слово» [4; 803]. Сьогоднішній інтернет-простір, оцифрування діаспорної періодики дали поштовх до поглибленого дослідження постаті Н. Нижанківського крізь призму україномовної преси інонаціонального середовища ХХ ст. Це статті «Тематичний спектр музично-культурологічних пресодруків часопису “Шлях Перемоги” (1954–1974 роки)» [10; 25–40] та «Культурологічно-біографічний наратив життєтворчості Нестора Нижанківського в часописі “Свобода”» [8; 312–318]. Публіцистичні матеріали присвячені Н. Нижанківському в щоденнику «Вільне Слово» є вартісними джерелознавчими документами, дослідження яких поглиблює творчий портрет митця.

Мета статті – здійснити тематико-змістовий аналіз пресодруків про Н. Нижанківського авторства Ольги Соневицької, Меланії Нижанківської, Василя Левицького на сторінках «Вільного Слова».

Виклад основного матеріалу. Становлення української суспільно-духовної сфери в першій третині ХХ ст. тісно пов'язано з постаттю Н. Нижанківського, подвижницька праця котрого «...створила умови для активізації музичного життя в Східній Галичині та надала цілісності процесам, опануванням тих художньо-естетичних здобутків, які демонструвала європейська мистецька еліта» [6; 50]. Його творча діяльність довела вагому цінність «...українського мистецтва у світовому культурному просторі» [5; 25]. Складні життєві обставини митця привели не лише до втрати композиторського надбання, але й маловідомими стали сторінки його біографії. Саме на сторінках україномовної емігрантської преси, яка стала «...важливим каналом збереження і передачі етнічної інформації» [4; 793] залишилося чимало пресодруків, у яких зафіксований вартісний джерелознавчий матеріал.

Канадський незалежний україномовний тижневик «Вільне Слово» в ХХ ст. був могутнім національним фундаментом для наших емігрантів у полікультурному світовому просторі.

У 1960 роках на сторінках згаданого часопису читацькому середовищу пропонується спогадовий пресодрук «“Щоб не пропав музичний доробок” (у 20-ліття смерті композитора Нестора Нижанківського)» [3; 10] В. Левицького. Основою для цього допису став лист вдови покійного композитора М. Нижанківської до редакції «Вільного Слова», в якому вона закликає почати кампанію збору споминів про Н. Нижанківського: «...доки я живу, я хочу пробувати все наново щось зробити в тій справі, щоб не затратилась пам'ять по Несторові і щоб його музичний дорібок не пропав для українського громадянства, а ширше взявши, для українського народу» [3; 10].

У цьому листі М. Нижанківська для фіксації спогадів найперше рекомендує звернутись до учнів композитора: Романа Климкевича, Дарії Сидір, Романа Согора, Володимира Цісика, Ігоря Соневицького, Володимири Кисілевської. Вона сподівається, що своїми згадками могли б поділитися приятелі Нестора – Василь Косаренко-Косаревиц, Роман Придаткевич, Євген Зиблікевич. Зі співачок та співаків знали композитора Іванна Синенька-Іваницька, Іванна Прийма, Євгенія Зарицька, а також Мирослав Старицький та ін. Слово про Н. Нижанківського мали б сказати музикознавці Омелян Нижанківський, Зенон Лисько, Мирослав Старицький.

М. Нижанківська наголошує: «...йдеться про те, щоб не тільки пригадати українському громадянству, що існував колись український композитор Нестор Нижанківський, але й спонукати теж відшукати його спадщину» [3; 10]. Тут слід зауважити, що творчий здобуток композитора загубився під час воєнних подій, до того ж М. Нижанківську арештували у Празі. І навіть ті твори, які відомі зараз, збережені у неточних копіях. Авторка листа пропонує звернутися до тих музикантів, які виконують твори Н. Нижанківського і можуть мати точні рукописні варіанти. Вона наголошує на таких творах: «Тріо е-молл», солоспіви «Вже осінь є», «Жита», «Ти любчику за горою», «Засумуй трембіто», «Не співай по весні», фортепіанний цикл «Маленька сюїта». При цьому серед інших згадує творчі контакти митця з Дарією Гординською-Каранович, Любкою Колессою, Богданом Бережницьким.

Василь Левицький, коментуючи цей лист, зазначає, що особа Н. Нижанківського двадцять років по його смерті «...поволі прикривається тінню забуття» [3; 10]. Справа реконструкції та збереження творчості композитора в умовах еміграції є складною. Адже українці-емігранти не мають наукових музичних інститутів чи видавництв, які б займалися збором і дослідженням спадщини призабутих митців. «Зокрема, – пише автор, – ділянка видавання музичних творів є у нас зовсім занедбана задля недостатчі відповідних фондів» [3; 10]. Твори Н. Нижанківського, який відійшов у розквіті свого таланту, варто би було зібрати, не гаючи часу. Бо чим далі – тим важче буде це зробити.

У цій кореспонденції висловлена думка, що зазначені у листі М. Нижанківської особи мають долучитися до збору творів композитора. Крім того, музикознавці, учні та приятелі мають прекрасну нагоду виконати свій обов'язок перед митцем. Громада повинна «...причинитися чи то своїми музикознавчими працями, чи споминами про життя і працю покійного до усестороннього висвітлення життя і творчості Нестора Нижанківського» [3; 10]. Цим пресодруком редакція «Вільного Слова» ставить перед українцями конкретні завдання – видання творів композитора та монографії про нього.

Спогадовий публіцистичний матеріал «Н. Нижанківський як громадянин. Причинок до спогадів про композитора» [9; 4] О. Соневицької порушує важливу для української музичної громадськості проблему: збереження творчості Н. Нижанківського. Ця актуальна тема постала у зв'язку з відзначенням двадцятиліття від дня смерті композитора, який помер у квітні 1940 р. Згадуючи про митця, авторка пише, що це був «...незвичайно оригінальний композитор, незрівняний акомпаньйор, визначний промовець і невтомний борець за музичну культуру» [9; 4].

О. Соневицька фокусує читацьку увагу на публіцистичній діяльності композитора. Високо оцінюючи його численні дописи до львівських часописів, вона наголошує, що найважливішими темами, які висвітлював композитор, були важливість вищого музичного рівня на концертах, а також виявлення різного роду дилетантства. Особливо це стосувалося творчості диригентів. Журналістка наводить спогади

О. Залеського, який згадував, що Н. Нижанківський був дуже вимогливим щодо відтворення музичних творів. Він був твердо переконаний, що кожен диригент мав би спочатку закінчити музичні студії, а вже потім братися до праці з колективом. Саме тому в Східній Галичині видано диригентський poradник, у Вищому музичному інституті ім. М. Лисенка проводилися курси для хорових керівників для того, «...щоб до вродженого таланту й доброї волі додати їм основи музичного знання» [9; 4].

Аналізуючи ситуацію з диригентами в Східній Галичині першої половини XX ст., авторка допису зупинилася на розповіді про цікавий факт із життя Н. Нижанківського, а саме виконання його хорової поеми «Наймит» на слова І. Франка. Постало питання, хто ж буде керувати хором «Львівський Боян». Н. Нижанківський спинився на призначенні М. Колесси керівником зазначеного співацького колективу. Як учасниця цього вокального осередку, публіцистка згадує постійну присутність на репетиціях автора хорового твору, який не пропускав жодного огріха, допущеного у виконанні. О. Соневицька зазначає, що «...всі мусіли співати, і голоси мусіли бути зрівняні «на нитку» (Соневицька, 1960, с. 4). У пресодруці зафіксовано дописувачкою поіменний вокальний склад альтової партії, а саме: Галина Попель-Філясова, Стефанія Голіната, Ольга Целевич, Анна Кузьмівна та авторка спогаду. Акомпаніаторкою хорового колективу у підготовці цього твору зазначена О. Соневицькою Ольга Ціпановська.

Публіцистка відзначає високопрофесійне ставлення Нестор Нижанківський щодо точності виконання його нотного матеріалу композиції. Це знали виконавці, то ж намагалися співати без похибок не лише під час співу, але й в процесі переписування нот. І тут неперевершеним був співак З. Попель. Висвітлюючи процес підготовки виконання хорової поеми «Наймит», авторка стверджує, що Н. Нижанківський разом із М. Колессою детально «...обговорювали всякі подробиці виконання твору» [9; 4], а ці репетиції залишилися в її пам'яті як зразок хорової праці.

Пресодрук О. Соневицької зафіксує спогади про концертмейстерський талант Н. Нижанківського. Згадуючи концерти у Вищому музичному інституті ім. М. Лисенка під орудою В. Барвінського, вона наголошує на акомпаніаторській майстерності Н. Нижанківського, що перетворювала виступи у незвичайну музичну імпрезу. «Нестор не акомпанував, а творив на естраді, – пише журналістка. – Спеціально його акомпаньямент до пісень своїх або його батька був такий одуховлений, що здавалося, ніби за кожним разом чуємо новий твір, чи нову інтерпретацію» [9; 4].

Слід зазначити, що авторка допису характеризує Н. Нижанківського як прекрасного промовця. Вона згадує його виступ під час відкриття пам'ятника авторів українського гімну М. Вербицькому у Млинах на Яворівщині. Говорив «...гарно і зворушливо і з таким щирим патосом» [9; 4], що публіка, яка складалася з мешканців довколишніх сіл, була зачарована словом цієї талановитої людини. Це свято супроводжував хор «Львівський Боян».

Персодрук «Спомин про Нестора Нижанківського» [7; 8] М. Нижанківської є публіцистичним документом особового походження. Допис яскраво репрезентує літературний хист знаної колись в Східній Галичині журналістки, коментаторки культурно-громадського життя, та жіночого руху початку XX ст. У художній манері викладу мемуарного матеріалу вона пише, що «...ті давні, і так реальні колись, часи музичного життя міста Львова з-перед другої світової війни стали тепер, двадцять п'ять літ по смерті Нестора Нижанківського, немовби заховані в сірих серпанках минулого» [7; 8].

Порівнюючи суспільно-громадську пам'ять із фотоплівкою, публіцистка представляє окремі сторінки життя митця крізь спогадовий «відбиток» учениці Н. Нижанківського Володимири Кисилевської. М. Нижанківська навела контакти з нею на еміграції в Бельгії. Саме вона одна з перших українських культурно-освітніх діячів надіслала їй фотокопії з деяких фортепіанних творів композитора, а також програми зі шкільних концертів, у котрих звучали його твори для дітей.

Репрезентований в публікації М. Нижанківської мемуарний матеріал В. Кисилевської висвітлює роки навчання в Вищому музичному інституті ім. М. Лисенка у Львові, де митець викладав контрапункт, музичні форми, інструментознавство. В. Кисилевська відзначає, що саме Н. Нижанківський розкрив її талант до композиції.

Мемуарний матеріал фіксує погідний настрій галицького педагога щодо своїх учнів. Колишня учениця відзначає, що «...був дуже веселою вдачі, мимо недуги, яка все поступово підривала його здоров'я» [7; 8], а також «...його виклади (лекції – Ж.З.) були дуже цікаві, бо часто чудово пригравав різні музичні твори» [7; 8]. На той час у її репертуарі була прелюдія «Не бий, сину, коня в головоньку» та «Великі варіації», музика яких залишила глибокий слід на все життя.

В. Кисилевська із захопленням згадує про неперевершену майстерність концертмейстера Н. Нижанківського, а також про те, що він був «...запальним фанатиком-фотографом» [7; 8]. Його світлини були для неї пам'ятними, особливо, коли композитор «...зробив мені знімку (фото – Ж.З.) зі сцени, як я грала у Львові 1937 р. в концерті “Чорноморської фльоти” сольо» [7; 8].

Аналізуючи спогади В. Кисилевської, Меланія Нижанківська наголошує на все-таки збереженій пам'яті про Нестора Нижанківського, яка «...навіть у перспективі 25 років від його смерті ще залишилась живою» [7; 8]. Публіцистка зазначає, що культурно-освітня діячка зробила великий мистецький поступ в еміграційному середовищі, бо «...за колишнім прикладом свого учителя кинулась у вир музичного життя і грає в ньому неабияку роль» [7; 8]. На прикладі цього спогаду журналістка доводить, що ідеї та настанови Н. Нижанківського, а також високий фаховий рівень педагогів Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка дали можливість транслувати і розвивати українську культуру в інонаціональному світовому просторі.

Висновки. Пресодруки В. Левицького, О. Соневицької, М. Нижанківської, що побачили світ у щоденнику «Вільне Слово», належать до групи мемуарних публіцистичних джерел персоніфікованого змісту. Наповнені особистісним фактологічним матеріалом, вони є цінними суспільно-історичними літературними пам'ятками. Багатопланове змістове наповнення дописів, присвячених життєтворчості композитора Нестора Нижанківського, репрезентує духовний світогляд митця, його соціокультурологічні погляди щодо професіоналізації музично-освітніх процесів у Східній Галичині початку ХХ ст., а також висвітлює маловідомі сторінки з біографії. Введення їх до наукового обігу поглибить історіографію досліджень про Н. Нижанківського, а також забезпечить теоретичне підґрунтя вивчення публіцистичної мемуаристики в сучасній культурологічно-музикознавчій сфері.

Список використаної літератури

1. Булка Ю. Нестор Нижанківський. Київ : Муз. Україна, 1972. 39 с.
2. Булка Ю. Нестор Нижанківський: Життя і творчість. Львів; Нью-Йорк : В-во М. П. Коць, 1997. 63 с.
3. В. [асиль]. Л. [євицький]. «Щоб не пропав музичний доробок». У 20-ліття смерті композитора Нестора Нижанківського. *Вільне Слово*. 1960. Ч. 20. 14 трав. С. 10.
4. Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття: монографія. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2012. 1164 с.
5. Молчко У. Культурологічні аспекти музично-критичних пресодруків Нестора Нижанківського. *Культура України: зб. наук. пр. / М-во культури та інформ. політики України, Харк. держ. акад. культури; за заг. ред. В. Шейка. Харків : ХДАК, 2023. Вип. 79. С. 19–26. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.079.02>**
6. Молчко У. Культурологічна діяльність Нестора Нижанківського (до 130-річчя від дня народження). *Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття: матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. молодих учених, 20–21 квіт., 2023 р. У 2 ч. / За ред. Н. Рябухи та ін. Харків : ХДАК, 2023. Ч. 1. С. 50–52.*
7. Нижанківська М. Спомин про Нестора Нижанківського. *Вільне Слово*. 1966. Ч. 8. 19 лют. С. 8.
8. Романюк Л., Молчко У. Культурологічно-біографічний наратив життєтворчості Нестора Нижанківського в часописі «Свобода». *Культурологічний альм.* Київ : Український держ. ун-т ім. М. Драгоманова, Вид. дім «Гельветика», 2023. Вип. 3. С. 312–318. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.3.44>.
9. Соневицька О. Н. Нижанківський як громалянин. Причинки до спогадів про композитора. *Вільне Слово*. 1960. Ч. 27. 2 лип. С. 4.
10. Черепанин М., Зваричук Ж. Тематичний спектр музично-культурологічних пресодруків часопису «Шлях Перемоги» (1954–1974 роки). *Часопис Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського*. 2023. № 3 (60). С. 25–40. [https://doi.org/10.31318/2414-052x.3\(60\).2023.296792](https://doi.org/10.31318/2414-052x.3(60).2023.296792).

References

1. Bulka Yu. Nestor Nyzhankivskiy [Nestor Nyzhankivskiy]. Kyiv : Muzychna Ukraina, 1972. 39 s. [in Ukrainian].
2. Bulka Yu. Nestor Nyzhankivskiy: Zhyttia i tvorchist [Nestor Nyzhankivskiy: Life and creativity]. Lviv; Niu-York : V-vo M. P. Kots, 1997. 63 s. [in Ukrainian].
3. V. [asyl]. L. [evytskyi]. «Shchob ne propav muzychnyi dorobok». U 20-littia smerty kompozytora Nestora Nyzhankivskoho [«So that the musical work is not lost». On the 20 th anniversary of the death of the composer Nestor Nyzhankivskiy]. *Vilne Slovo*. 1960. Ch. 20. 14 travnia. S. 10 [in Ukrainian].
4. Karas H. Muzychna kultura ukrainskoi diaspyry u svitovomu chasoprostori XX stolittia: monohrafiia [Musical culture of the Ukrainian diaspora in the global time-space of the 20 th century: monograph]. Ivano-Frankivsk : Tipovit, 2012. 1164 s. [in Ukrainian].
5. Molchko U. Kulturolohichni aspekty muzychno-krytychnykh presodrukiv Nestora Nyzhankivskoho [Cultural aspects of music-critical press prints of Nestor Nyzhankivskiy]. *Kultura Ukrainy: zb. nauk. pr. / M-vo kultury ta inform. polityky Ukrainy, Kharkiv. derzh. akad. kultury; za zah. red. V. Sheika. Kharkiv : KhDAK, 2023. Vyp. 79. S. 19–26. <https://doi.org/10.31516/2410-5325.079.02>** [in Ukrainian].
6. Molchko U. Kulturolohichna diialnist Nestora Nyzhankivskoho (do 130-richchia vid dnia narodzhennia) [Cultural activities of Nestor Nyzhankivskiy (to the 130 th anniversary of his birth)]. *Kultura ta informatsiine suspilstvo XXI stolittia: materialy mizhnar. nauk.-teoret. konf. molodykh uchenykh, 20–21 kvitnia 2023 r. U 2 ch. / Za red. N. Riabukhy ta in. Kharkiv : KhDAK, 2023. Ch. 1 S. 50–52* [in Ukrainian].
7. Nyzhankivska M. Spomyn pro Nestora Nyzhankivskoho [Memory of Nestor Nyzhankivskiy]. *Vilne Slovo*. 1966. Ch. 8. 19 liutoho. S. 8 [in Ukrainian].

8. Romaniuk L., Molchko U. Kulturolohichno-biografichniy naratyv zhyttietvorchoosti Nestora Nyzhankivskoho v chasopysi «Svoboda» [Cultural-biographical narrative of Nestor Nyzhankivskyi's creative life in the magazine «Freedom»]. *Kulturolohichniy almanakh*. Kyiv : Ukrainnyi derzhavnyi universytet imeni Mykhaila Drahomanova, Vydavnychiy dim «Helvetyka». 2023. Vypusk 3. S. 312–318 <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.3.44> [in Ukrainian].

9. Sonevytska O. N. Nyzhankivskyi yak hromalianyn. Prychynok do spohadiv pro kompozytora [N. Nyzhankivskyi as a villager. Reasons for memories of the composer]. *Vilne Slovo*. 1960. Ch. 27. 2 lypnia. S. 4 [in Ukrainian].

10. Cherepanyn M., Zvarychuk Zh. Tematychnyi spektr muzychno-kulturolohichnykh presodrukiv chasopysu «Shliakh Peremohy» (1954–1974 roky) [Thematic range of music and cultural press releases of the magazine «The Way of Victory» (1954–1974)]. *Chasopys Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho*. 2023. № 3 (60). S. 25–40 [https://doi.org/10.31318/2414-052x.3\(60\).2023.296792](https://doi.org/10.31318/2414-052x.3(60).2023.296792) [in Ukrainian].

PROJECT MANAGEMENT AND GRANT ACTIVITY IN THE CLUB-TYPE CULTURAL INSTITUTIONS

Zvarychuk Zhanna – candidate of art history, associate professor, associate professor of the department of music education and conducting educational and scientific institute of arts Prykarpattia National University named after Vasyl Stefanyk, the city of Ivano-Frankivsk, Ukraine

Memorable journalistic materials of well-known cultural and artistic figures of the Ukrainian diaspora, dedicated to the creative life of the composer, teacher of the M. Lysenko Higher Music Institute in Lviv at the beginning of the 20 th century, concertmaster, music critic, and social activist Nestor Nyzhankivskyi, were considered. The thematic content of the memoir articles that appeared on the pages of the magazine «Vilne Slovo» is highlighted. The authors' publications of Olga Sonevytska, Melania Nyzhankivska, and Vasyl Levytskyi, which are saturated with rich biographical material from the life of N. Nyzhankivskyi, were analyzed. The historical value of commemorative press prints, which shed light on the unknown pages of the work of the founder of Ukrainian culture of the 20 th century, has been established.

Key words: Ukrainian culture, music-critical journalism, journalism, Nyzhankivskyi, cultural and artistic life, Eastern Galicia, «Vilne Slovo» magazine.

UDC 781.68: 786.2

PROJECT MANAGEMENT AND GRANT ACTIVITY IN THE CLUB-TYPE CULTURAL INSTITUTIONS

Zvarychuk Zhanna – candidate of art history, associate professor, associate professor of the department of music education and conducting educational and scientific institute of arts Prykarpattia National University named after Vasyl Stefanyk, the city of Ivano-Frankivsk, Ukraine

The aim – is to examine the topics and content of materials in the printed press on N. Nyzhankivskyi by Olha Sonevytska, Melania Nyzhankivska, and Vasyl Levytskyi, which were published in the «Vilne Slovo» («Вільне Слово») periodical.

Research methodology. The research methodology is based on a combination of general scientific and special art historical methods, in particular source studies and historical and cultural studies. The specified methodological approach allows us to identify and understand a significant number of sources (newspaper and magazine materials from periodical «Vilne Slovo» published in Toronto (Canada) of the 20 th century. The analysis of scientific works, which covered the biography N. Nyzhankivskyi, using a historical and cultural approach, helped to determine her place in the socio-cultural space of Galicia of the 20 th century.

Novelty. Of the paper lies in the fact that for the first time, a broadscale review of recollections by leading cultural and public figures of the Ukrainian diaspora of the twentieth century on N. Nyzhankivskyi published in the printed press is performed. The attention of the academic community was directed to the arts journalism of this Canadian periodical, which was an important cultural and communication medium for Ukrainian emigrants in a foreign environment in the twentieth century. The meanings palette of newspaper reports on the figure of Nestor Nyzhankivskyi – one of the founders of Ukrainian music who, through his creative work, contributed to the rise of the national culture to the highest professional level, is analyzed. The genre of the presented newspaper reports is identified as recollections, or memoirs, about the luminaries of Ukrainian art. Person-centered journalistic material that features a wide information spectrum of life and creative work aspects of Nyzhankivskyi's time in Eastern Galicia, namely from outlining little-known details of his biography to bringing up the issue of searching, reviving, and publishing his heritage, is interpreted. Numerous recollections in the printed press pronounce opinions of artists on the preservation of the Ukrainian musical heritage, thereby exposing their sociocultural worldview attitudes in the emigrant, expat context.

The practical significance. Of the paper is concerned with the introduction to the modern academic community of rare journalistic materials, which not only deepen the historiographical, source study, cultural, and art analysis significance of the collected materials on N. Nyzhankivskyi but also highlight the activities of the Ukrainian elite in a foreign ethnic environment. Based on the results of the study, it was found that the content of the newspaper reports analyzed portrays the personality of N. Nyzhankivskyi. The multifaceted topical spectrum of arts journalism materials published in «Vilne Slovo» in the twentieth century had an important sociocultural value of preserving the national memory of the Ukrainian people.

Key words: Ukrainian culture, music-critical journalism, journalism, Nyzhankivskyi, cultural and artistic life, Eastern Galicia, «Vilne Slovo» magazine.

Надійшла до редакції 15.05.2024 р.